

[Zprávy pro přátele z Nové orientace] [1962]

7. 10. 1962

1. Děti jako orientační bod

Milan Balabán nás upozornil na filmovou povídku Leonida Leonova „Útěk Mr MacKinleye“ (Světová literatura 1962, č.2). Lze doporučit vřele jako přednostní literaturu. Heda splnila úkol (stanovený Milanem) a napsala recenzi pro KR, případně pro KJ. (Příl. 1.)

2. Julius Fučík

Posloucháte nedělní relace Gusty Fučíkové? (Je to vlastně čtení z vyšlé již knihy.) Heda tím byla velmi zklamána (já to nevydržel poslouchat leč několik minut) a napsala k tomu povídání (které posílá do Literárních novin). (Příl. 2.)

3. Co víte o moderní fyzice?

Vyšla právě vynikající knížka, která předkládá poměrně velmi srozumitelným způsobem současné fyzikální teorie i problémy. Vyšla v edici MF Kolumbus, autorem je sovětský vědec Vladimír Keler a jmenuje se „Na prahu Neznáma“. (199 str., váz. 13,20.) Mám za to, že by měla být zahrnuta do povinné četby NO. V leccěms předčí známou „Fyziku jako dobrodružství poznání“ od Einsteina a Infelda; především je novější, ale je výborně zpracována.

4. Trpělivý ateismus

V posledním (10.) čísle Nové mysli (str. 1254–62) píše Erika Kadlecová o „Ateismu bojovném a trpělivém“; je třeba to pozorně přečíst. Doporučuje vycházet z toho, co je v člověku dobrého; boj proti náboženství je veden ne proto, aby lidé byli rozeštváváni, znervozňováni a aby jejich soužití bylo narušováno, ale aby byly lámány přehradu mezi lidmi. Proto centrem vědeckoatheistické výchovy nesmí být popírání toho, co není, ale výklad toho, co je, ne negace, ale pozitivní rozšíření obzorů, podepření a rozvinutí člověka. Autorka dobře ví, že každý člověk potřebuje přátelské prostředí, schopné porozumění, na něž se může spolehnout v každé životní situaci. Pozorný, soudružský vztah k lidem v naší společnosti a k problémům života je proto základním předpokladem boje proti náboženství. Hlavně však se náboženství nezbavíme útokem na jeho slabiny – musíme je překonat právě tam, kde je jeho síla, zasáhnout jeho současnou tvář, nevyžívat se v šarvátkách s jeho minulostí. Pokud se to nepodaří, bude žít dál. Vědecké a filosofické poznatky, vyvracející náboženskou víru, mohou zapůsobit bezprostředně pouze tehdy, narazí-li na přejeté náboženské názory primitivní úrovně. Vyšší nebo nižší kulturní úroveň sama o sobě neznamená automaticky náboženský nebo ateistický světový názor (sic!), ale pouze kulturnější nebo primitivnější formu buď ateistického nebo náboženského světového názoru. Autorka někde projevuje jisté neznalosti skutečného stavu věcí; např. má za to, že věřící poměrně málo čtou vyhraněně ateistickou literaturu. Divila by se asi, kdyby měla k dispozici fakta o těchto čtenářích. Nově v marxistické literatuře upozorňuje na imunitu věřícího, který žije v prostředí cizím náboženství, vůči běžné ateistické propagandě, protože je denně stavěn do situace, kdy si musí svou víru obhajovat sám před sebou, a je proto obrněn. Tam nestačí jednorázová akce, ale znalost ruku v ruce s pozorností (a nikoli chladem) vůči věřícímu. Budovat na důvěře, ne na odcizování. Je třeba se předem zříci honby za rychlými a levnými akcemi. Ty mohou sice vykázat navenek „výsledky“ ve skutečnosti však působí opačně, než bylo zamýšleno. Nejméně pak jsou účinné administrativní zásahy.

5. Nové překlady z Teilharda de Chardin

Doufám, že nikomu neuniklo, že ve Vesmíru č. 7)1962 vyšla „Víra v mír“ s úvodem překladatele Jiřího Němce. V říjnovém čísle Duchovního pastýře (žádejte u PNS a pod. hned po 20. tm.) vyjde překlad

„Víry v člověka“. Hotov je dále překlad „Psychologických podmínek lidského sjednocení“, z dřívější doby pak ještě článek o „Vývoji pojmu vývoj“. Byl také pořízen překlad předmluvy Friedricha Heera „Myslitel budoucnosti“ ke knize F.-A. Vialleta „Zwischen Alpha und Omega“, Nürnberg 1958. (Poslední máte v příloze 3.) V práci je překlad „Místa člověka ve vesmíru“. Brzo bude také k dispozici prozatímní bibliografie publikovaných prací o Teilhardovi s označením, jsou-li už k dispozici.

6. Kádrování – zatím dětí

Podle plánu měly být na tábore všechny děti i s rodiči v punktu výchovy a jejich případných výsledků či následků předmětem pohovoru. Nestalo se tak pohříchu. Protože však se ukázalo, že do první třídy je třeba poslat náčrt morálního profilu prvňáčka, dáváme kopie k dispozici a navrhujeme z toho v NO učinit každoroční tradiční úkon nebo něco takového. Očekáváme vaše ctěné posudky na revanš.

7. Diskuse o „Husitské ideologii“

V 5. čísle Filosofického časopisu (1962) je (vylepšený) zápis diskuse pracovníků různých ústavů Akademie nebo fakult o knize Roberta Kalivody. Malá konference byla svolána na podnět doc. Machovce, který v rozsáhlém článku Kalivodovu práci kritisoval. Jeho argumentace i způsob podání (hlavně) v podstatě shořel. Byla to celkem ukázka, jak má diskuse toho druhu vypadat, a proto je velmi poučné si zápis přečíst. Kromě toho je u většiny diskutujících patrná distance od aplikací „opiové“ teorie náboženství.

8. Hlasy k sekularisaci

Očekávám zprávy o reakcích na články o sekularisaci, jakož i písemné reakce do KJ.

9. Zásady

Součkův neobyčejně kladný soud znamená tím spíše závazek: na Zásadách neusnout, jít dál a formulovat nejbližší konkrétní směr. Ten je třeba vyjasnit dříve, než dojde k diskusi s Barthem.

10. Hlavní themata

Honza Čapek sepsal významná themata, ale zatím nebyly provedeny žádné závěry. Zavazují se do půl roku (možná v nadplánu i dřív) připravit (asi ne sám) malý cyklus: Člověk mezi atomy a hvězdami, Člověk jako špička biologického vývoje, Člověk jako myslící tvor, Věřící člověk a náboženství, Lidská aktivita (Člověk – pozemšťan), Společnost a lidské sjednocení. Hodí se vám něco?

LvH